



РÆСТДЗИНАД

Газет цæуын райдыдта 1923 азы 14 мартыйы – газета издаётся с 14 марта 1923 года

2024 азы 16 апрель — хуымгæнæны мæйы 16 бон, дыццæг

Аргъ 10 сомы

- 2 РЦИ-АЛАНИЙЫ СОЦИАЛОН-ЭКОНОМИКОН УАВÆР
- 3 АИВАД
"Стыр гастрольтæ" Ирыстоны
- 4 СПОРТИВОН ФИДИУÆГ
Футбол

www.rastdzinad.ru
vk.com/club217633221
t.me/gazetarastdzinad1923

Турнир

Бæлвырг наукæтæм – фæндаг

Курчатога ахуырадон форумы бындурыл Дзæуджыхъæуы ацыд РЦИ-Аланийы Сæргълаууæджы Кубок райсындыл турнир æртæ наукæйæ: математикæ, информатикæ æмæ физикæйæ. Архайдтой дзы нæ республикæйы районы स्कولاتы дæс командæйы.

Турниры сæйраг нысан у, Цæгат Ирыстоны ахуырдау фæсивæдæй бæлвырд наукæты архайын кæй фæнды, математикæ, информатикæ æмæ физикæ сæххимæ кæй æлвасынц, уыцы сывæлæттæ иртасæн æмæ сфæлдыстæдон рæстæн ахъазæджы мадзæлттæ аразын. Уымæй уæлдай, конкурсы фæрцы сбæрæг уыдысты, канд Цæгат Кавказы нæ, фæлæ æппæт бæстæйы технологон рæстæн дæр ахъаз чи фæуыдзæн, уыцы курдиатджын специалисттæ.

Знон Дзæуджыхъæуы, центр «Вершина»-йы турниры регионалон фыццаг фæлтæры уæлахиздзæутæ хорæхджын æрцыдысты нæ республикæйы Сæргълаууæджы Кубок æмæ æхцæйы премитæй.

Бæрæгбоны архайдтой Сергей Меньяло, РЦИ-Аланийы ахуырад æмæ наукæйы министр Алыбегты Эллæ, Цæгат Ирыстоны уæлдæр स्कولاتы ректортæ æмæ ахуырдаутæ.

Алыбегты Эллæ радзырдта турниры нысанты тыххæй, загъта, скола-дзæутæ бæрнонæй кæй акасты конкурсы хæстæм, æмæ нæ республикæйы сывæлæттæ кæй æрбангом сты сæ иумæйæг хуыддагмæ.

нæ рауайы, фæлæ мæ ныфс ис, дарддæр хуыз-дæргæнгæ кæй цæудзæн, уымæй. Бацархайын хъæуы, цæмæй ацы конкурс канд республиконæй ма



баззайы, фæлæ йæ райрæзын кæнын хъæуы, цæмæй дзы архайой нæ бæстæйы иннæ регионы сывæлæттæ дæр. Уый тыххæй та нын хорз бастизæндтæ ис МГУ, МГИМО æмæ Бауманы номыл институттæ. Уыдоны фæзтыл архайын уын мах араздзыстæм æппæт фадæттæ дæр, канд

математикæ, физикæ æмæ информатикæ нæ, фæлæ иннæ наукæты бæрæндтæм схизыны хуыддагты дæр. Ирыстоны æппæт स्कولاتы дæр фæзындыс-

уа технологон зоньндзинæдтæ, уæд йæ дарддæры ахуыры фæндагыл цæлдуртæ æвзæрдзæн. Æмæ уæ алчидæр ацы уавæр йæ зæрдыл дарæд. Алы фа-



САУТÆТЫ ТАМИЛÆ

Армука

Куыст ссарына

Республикæ Цæгат Ирыстон-Аланийы уыд Куыстдæттыны æппæтуæрæссон армука «Работа России. Время возможностей».

Куыстагурджытæ æмæ куыстдæтджытæн у хорз хабар, уый тыххæй æмæ ацы армукайы фæрцы ссарæн ис, зæрдæмæ тындæр кусын цы къабазы цæуы, ахæм. Куыстдæттæгæн та – йæхицæн кусæг ссарын æмæ йын радзурын, цæвæр дæсныдыды бынæттæ йæм ис, уыдон тыххæй.

Армукайы архайдтой Дзæуджыхъæуы 40 куыстдæттæджы, куысты бынæттæ та уыдысты 1659. Уыд дзы æнæниздзинад хъахъæнынад, ахуырад, социалон, арæздæт, лæгæдтæ дæттын, административон-хæдзаралон куысты къабæзтæ. Куыд фæбæрæг кодтой, афтæмæй куджытæ фылдæр хъæуы æнæниздзинад хъахъæнынады къабазы.

Цæгат Ирыстоны армука цыд Дзæуджыхъæуы Национ музейы, Цæгат Ирыстоны Размæзды профессионалон цæттæдзинады центры, Аердон æмæ Мæздæджы дæр.

Абон мах байгом кодтам Куыстдæттыны æппæтуæрæссон армука. Ацы хуыддаг у пайдæйæг, ис дзы ссарæн бирæ алыхузон куыстытæ, æрбæцæуæг адæмон сæбон у æркæсын, бафæрсын, цымдысагдæр сæм цы фарстатæ кæсынц, уыдонæй. Абон æмæ уымæй размæ фæсивæдæн цы профориентацион æкскурситæ арæст æрхуыдысты, уыдон сын æрхуысты, цы дæсныдыд сæ фæнды равзарын, уый сбæлвырд кæнынæн, – загъ-

та Цæгат Ирыстон-Аланийы Адæмон куыстдæттыны комитеты сæрдар Цæхылты Чермен. Армукайæн йæ сæйраг нысан у, куыст чи агурæ æрмæст, уыцы адæмон цыбыр рæстæгмæ бахуыс кæнын нæ, фæлæ ма сын сæ фидæны хуыздæр фæндагтæ бацамонны дæр.



Æрбацæд æм алы кары адæм, студенттæ æмæ хистæртæ дæр. Фæсивæдæн пайда сты ахæм армука, ныридгæн дзы бирæтæ равзæрстой зæрдæмæдзæуæгдæр куысты бынæттæ, бæлвырд чи нæма зоны цы къабазы йæ фæнды кусын, уыдон дæр сæхицæн нысан кæндзысты фидæны куысты бынат.

Æз ардæм æрбацæдтæн куыст ссарына, ахуыры фæстæ мын вæй институты студент Козаты Алан. Ахæм армука цæуы дыууæ къæпхæнæй, ныр уыд регионалон, дыккаг федералон къæпхæн та уыдзæд фæстæдæр. Кæронбæттæны уыд цæлхæмбырд адæмы куыстдæттыны фарсты фæдыл. Армука бæбæрæг кодта РЦИ-Аланийы Хицауады Сæрдар Дзанайты Барис.

ЦÆГÆРАТЫ ЭЛЬМИРÆ

Культурæ

Ирон театр архайы фестивал «Сыгъзæрин маскæ»-йы

Уæрæсейы театралон фестивал "Сыгъзæрин маскæ"-йы профессионалон жюриы эксперттæ: драматург, УФ-йы культурæйы сгуыхт архайæг Александр ПУДИН, театриртасджытæ æмæ театралон критикæ Мария РАЙКИНА æмæ Нина МОЛОВА уыдысты Дзæуджыхъæуы. Уыдон фæдтой фестивал "Сыгъзæрин маскæ"-йы 30-æм юбилейы архайæг Ирон театры спектакль, Шекспир "Къарол Лир".

Эксперттæ йæ æвзардысты цыппар номинациæ гæсгæ: куыд стыр формæйы спектакль, режиссер Уалыты Гивий куыст, нæлгоймаджы æмæ сылгоймаджы хуыздæр рольтæ (Æлбегаты Алан æмæ Æгкæцаты Аминæ).

Алы театр дæр хæссы фестивалы æмæ хуыздæр спектакль, æмæ уый хуыуæмæ уа фæстаг рæстæдджы сценикон куыстытæй иу. Ахæм уынаффæимæ разы сты УФ-йы Театралон архайджыты цæдисы сæрдæр Владимир Машков æмæ УФ-йы Культурæйы министр дæр. Эксперттæн сæ бон нæуу рагагомæ конкурсы архайæг спектаклы тыххæй сæ хуыдытæ зæгъын, фæлæ нæ басусæг кодтой, нырыкон театр куыд æмæ цæуыл хуыуæмæ куса, уый.

Театр у адæймаджы тыххæй æмæ адæмон! Хуыуæмæ дзы бынат ма уа, театры хорз традициты ныхмæ, йæ знаггæ æмбаргæйæ, чи кусы, ахæмтæн. Регионалон театры æнхæлæмæ кæсæм ахæм спектаклтæм, кæцытæ адæмы æфтауой хуыдытæ, агайой сæ, цымдыс кæной театрдауытæ, хæссы сын æнцойдзинад. Фæнды нæ фенын курдиатджын актæртæ æмæ сæ архайд сценæйы, уæдæ цæвæр ног сценикон ахорæнтæй пайдагонд цæуы, уымæ дæр кæсдзыстæм", – загъта йæ хуыды Александр Пудин.



ЗОЛОТАЯ МАСКА

МАМИАТЫ ЛОЛИТÆ

Ахуырад

Сылгоймаг – фарнхæссæг

Дзæуджыхъæуы муниципалон स्कولاتы хистар кълæсты чызджыты 'хсан æрвылазон æркаст «Ирон дæн æз» уыд Хетæгкаты Къостайы номыл 13-æм स्कылайы.

Бацæттæ йæ кодтой æмæ жюриы уæнгтæ сты Цæгат Ирыстоны республикон æхсæнадон эмæлд «Иудзинад»-ы уæнг Туаты Алан, нæ республикæйы Ахуырад æмæ наукæйы министрды национ хайады сæргълаууæг Нæкуысаты Ирина, Дзæуджыхъæуы администрацийы ахуырады управленийы методикон центры методист Æгуызарты Иветæ, фыссæг, «Иры Стыр Ныхас»-ы уæнг Тотраты Руслан, Цæгат Ирыстоны сгуыхт ахуыргæнæг, Гæджынон-Хабæты Риммæ æмæ æппæтдуон эмæлд "Иры Стыр Ныхас"-ы ахуырад æмæ ирон æвзæг бахъахъæныны фарстаты комитеты разамонæг Бургалаты Заремæ.

Æгъдæутты ратæдзæн нæ фыдæлтæм уыд сылгоймаджы æфсарм. Иугæр æфсармы кары басыд сылгоймаг, уæд йн йæ алы уæнджы дæр уыдтой æгъдау. Рæзгæн хизæгæн куырыгон хистæртæ æмбаргæ хæлæсæй амидтой хиздарыны домæнтæ: цæугæйæ, дæ развæндагмæ кæс, хъæрæй ма худ, æгæр бирæ дзурын æнæуæг ми у, къæрцъ ныхас ма кæн, дæ дзырд искай ныхасмæ ма 'ппар, гакуырисæй уынты ма хъаз, цæугæ-цæуын хæрын худинаг у, нæлгоймагæн комкоммæ йæ цæстытæм ма кæс æмæ афтæ дарддæр.

Уæдæ цымæ абон та куыд æххæстгонд цæуынц нæ фыдæлты рæсгъд æгъдæуттæ? – Абон та 13-æм скыла йæ дурæртæ уæрæх байгом кодта æмæ æрбахуыдта нæ Иры фиданы чызджыты, цæмæй сæ тыхтæ æмæ хъæртæ, сæ зоньндзинæдтæ бавзарой ирон æгъдау, ирон культурæ æмæ историйæ, кафын æмæ зарынæй дæр. Бузын ирон æвзæджы ахуыргæнджытæ æмæ ацы хуыддагыл чидæриддæр бакуыста, уыдонæн, – загъта Нæкуысаты Ирина.

Конкурсы архайджытæ сты хуыздæры хуыздæртæ, ахуыр æмæ æндæр хуыддæтты дæр фæзмаринг чи у, ахæмтæ. Уыдонимæ: Дзæуджыхъæуы 3-æм астæуккаг скылайы ахуыргæнæг Хуыбаты Ангелина, 22-æм скылайы ахуыргæнæг Бæззаты Элина, 25-æм астæуккаг скылайы ахуыргæнæг Кортаты Миланæ, 30-æм астæуккаг скылайы ахуыргæнæг Цыдыты Данæ, 34-æм астæуккаг скылайы ахуыргæнæг Цхуырбаты Викториа, 43-æм астæуккаг скылайы ахуыргæнæг Дæгъомбаты Элина, 46-æм астæуккаг скылайы ахуыргæнæг Гæгъомбаты Алинæ, 13-æм астæуккаг скылайы ахуыргæнæг Гæмæонтæ Аидæ, 45-æм гимназы ахуыргæнæг Уататы Алинæ æмæ скыла-интернаты ахуыргæнæг Баллаты Тамилæ.

Конкурсы архайджытæ равдысты сæ араехстдзинад зарын æмæ кафынæй, ирон хæринæгтæ кæнынæй, сæ зоньндзинæдтæ ирон æвзæгæй, сæ мыггæгæ истори æмæ афтæ дарддæр. Хуыздæры сбæрæг кодтой жюриы уæнгтæ.

Фыццаг бынат бацахста 30-æм астæуккаг скылайы ахуыргæнæг Цыдыты Данæ, дыккæгæм бынат – 46-æм астæуккаг скылайы ахуыргæнæг Гæгъомбаты Алинæ æмæ æрттыккаг бынат – 13-æм астæуккаг скылайы ахуыргæнæг Гæмæонтæ Аидæ.

Мах дæр сæ циныл цин кæнæм æмæ нæ зæрдæ дарæм, иннæ чызджытæ дæр сæ кæй бафæзмдысты æмæ Ирыстоны ахæм хорз æмæ рæсгъд фæсивæд фылдæр кæй уыдзæн, ууыл.

ГÆБУАТЫ ГАЛИНÆ

Республика Цагат Ирыстон-Аланийы социалон-экономикон уавэр 2023 азы январь-декабры

Демографи

	2023 азы	2022 азы, проценттэй ныймаггайга	Уэрэсейы Федерацийы бэрэглэнэнтэ: 2022 азы, проценттэй ныймаггайга
Промышленнон куыстады индекс	X	109.3	103.5
"Арэзтад"-ы архайды хуызты аххастонд куыстыты гуырахст, милуангай сомтэ	25045.9	96.0	107.9
Инвестицита биндурон капиталма, милуангай сомтэ	434992.2	92.5	109.8
Хьæууонхæдзарон продукци, милуангай сомтэ	46007.5	106.1	99.7
Автомобилон транспорты уазты зилдух, мингай тонна-километртэ	13839.8	124.0	122.1
Розницæйы базарады зилдух, милуангай сомтэ	167264.3	107.1	106.4
Æхцайы æцæг æфтиæгтæ	X	107.5	105.4 ¹⁾
Фæллойы æцæг мызд	X	106.1	107.8 ²⁾
Рæстæджы кæронмæ официалон уагæй хыгд æрцауæг æгуыст адæмы нымæц, адæймæгтæ	2487	82.5	75.9 ³⁾
Товартæ æмæ лæггæдты фæлхасадон æргыты индекс	X	105.8	105.9



Ивгъуыд аз республикайы цæрджыты нымæц 1952 адæймæджы фæккъаддæр. Амынд рæстæг райгуырд 7187 сывæллоны, ома, æндæразимæ абаргæйгæ, 3,8% къаддæр. Амæлджыты нымæц рауад 6767 адæймæджы (ома, 14,2% къаддæр). Республикæйы цæрджыты æрдзон уагæй бафтыд 420 адæймæджы (æндæраз

Фарон республикайы сарæвтæуыд 2575 къайады, хæлд та æрцыд 4494 къайады. Æндæразимæ абаргæйгæ, арæст къайæдты нымæц 8,8% фæккъаддæр, хæлд къайæдты нымæц та 15,2% фæккъаддæр. 2023 азы республикайы цæрджыты миграцион уагæй фæхуыд 2372 адæймæджы, æндæраз та – 4464 адæймæджы. Адæм Уэрэсейы Федерацийы æндæр регионтæ æмæ фæсарæйнаг бæстæтæм царынмæ кæй цæуынц, миграцион фæхуыд уымæй аразгæ у. РЦИ-Аланийы Мидхуыддæгты министрды миграцийы фарстаты управленийы бæрæггæнæнтæм гæсгæ, 2024 азы 1 январы нæ республикайы территориалон регистрационд уыд 54 лыгд æмæ цæрæн бынаттæй æнæбары райвæг адæймæджы (2023 азы 1 январы сæ нымæц уыд 62 адæймæджы). Уыдонæй æлпæтæй фылдæр – 43 адæймæджы (79,6%) – æрбацыдтыты Гуырдзыстонæй.

Фæлхасадон базарад

2023 азы розницæйы базарады зилдухы бæрц рауад 167264,3 милуан сомы, ома, æндæразимæ абаргæйгæ, абаргæ æргътæй ныймаггайгæ, 7,1% фылдæр. 2023 азы базарадон кусандæтты æмæ индивидуалон амалиуæггæнджыты розницæйы базарады бæрц рауад 125470, 5 милуан сомы, ома, æндæразимæ абаргæйгæ, 6,7% фылдæр. Базарадон кусандæтты æмæ индивидуалон амалиуæггæнджыты хай розницæйы базарады зилдухы рауад 75,0% (2022 азы – 75,3%). Розницæйы базартæ æмæ армукуаты ауæйчындыуыд 41793,9 милуан сомы аргъ товартæ, ома, æндæразимæ абаргæйгæ, 8,1% фылдæр. 2023 азы розницæйы базарады зилдухы структурæйы хойраджы бæрц, нозт æмæ тамакотæ ныймаггайгæ, рауад 50,2%, промышленнон товарты бæрц та – 49,8% (2022 азы та – 50,7% æмæ 49,3%). 2023 азы адæмæн ауæй кодтой 84031,2 милуан сомы аргъ хойраг (нозт æмæ тамакотæ ныймаггайгæ), стæй 83233,2 милуан сомы аргъ промышленнон товартæ. Товарон бæрцæй ныймаггайгæ, æндæразимæ абаргæйгæ, уыи у 105,8% æмæ 108,4%.

Арэзтад



2023 азы республикайы исбонæды æлпæт хуызты куыстуæттæ æмæ кусандæтты экономикæ æмæ социалон къабазы райрæстæн биндурон капиталмæ спайда кодтой 43499,2 милуан сомы бæрц инвестициатæй (архайгæ æргътæй ныймаггайгæ), ома, 2022 азимæ абаргæйгæ, абаргæ æргътæй ныймаггайгæ, 7,5% къаддæр. 2023 азы экономикон архайды хуыз «Арэзтад»-мæ гæсгæ æххастонд куыстыты бæрц рауад 25045,9 милуан сомы, ома, æндæразимæ абаргæйгæ, абаргæ æргътæй ныймаггайгæ, 96,0%. 2023 азы сарæвтæуыд 481,5 мин квадратон метры иумæйæг фæзуаты (дыргъдон цæхæрдæттæ дарынæн зæххы хейтыл арæст хæдзарæтæн дæр ныймаггайгæ) 5409 фатеры, ома, æндæразимæ абаргæйгæ, 140,9%. Хицæн адæймæгтæ кæй сарæвтæуы, уыцы хæдзарæтты хай æлпæт цæрæнуæтты бæрцæй рауад 44,5% иумæйæг фæзуатæй (214,3 мин квадратон метры, ома, 2022 азимæ абаргæйгæ, 2,1% фылдæр). Фарон кусын райдыдтой, 0,15 мин бынаты кæм ис, стурвоссæн ахæм скъæттæ; 7 мин бынаты кæм ис, ахæм маргъ-дарæн скъæт; 0,2 мин гектары зæхх донхорыггæнæн системæ; уыцы иу рæстæг, 8 мин тоннаейы хор дарæн кæм ис, ахæм æфснайæн бынаттæ; уыцы иу рæстæг 50 мин тоннаейы дыргътæ дарæн кæм ис, ахæм æфснайæн бынат; 18,58 мин квадратон метры кæй фæзуат у, ахæм базарадон кусандæттæ; сахатмæ 200 бæллицонæн бацауæн кæдæм ис ахæм аэроавгзал, рох хæдтулгæтæн техникон лæггæдæнныдæ 8 станцийы; фæндæгон лæггæдæнныдæ 1 комплекс; 2 хæдтулгæхæсæн бынаты; 2 араггæвгæнæн станцийы; 53,1 километры дæргъæн радиорелейон линитæ; 1 антеннон-мачтон объект; 6,08 мин квадратон метры кæй фæзуат у, ахæм иумæйæг-товарон скъæлтæ; 20,71 километры дæргъæн газуадзæн хызтæ (адонæй 19,15 километры – хъæуты); суткæмæ 0,9 мин кубометры кæй хъомыс у, ахæм сыгдæггæнæн объекттæ.

Транспорт

2023 азы экономикон архайды æлпæт хуызты кусандæтты автомобилон транспорт аласта 290,9 мин тоннаейы уазтæ, ома, æндæразимæ абаргæйгæ, 4,0% къаддæр. Уыцы рæстæгмæ уазты зилдух 24,0% фæккъаддæр.

2023 азы куыстуæтты æмæ физикон нуазты автомобилон транспорт аласта 25,8 милуан бæллицоны, ома, æндæразимæ абаргæйгæ, 5,4% къаддæр, амынд рæстæгмæ бæллицæтты зилдухы бæрц 0,6% фæккъаддæр.

Адæмы царды æмвæзад æмæ се 'фтиæгтæ

2023 азы, æндæразимæ абаргæйгæ, адæмы æхцайы æцæг æфтиæгтæ (фæлхасадон æргъты рæст ныймаггайгæ, æнæмæнг фиднаг фиддонтæ аппараты фæстæ) рауадисты 107,5%. Фарон мæймæ иу адæймæгмæ хауæг æхцайы æфтиæгты бæрц рауад 33353,0 сомы. 2023 азы адæмы æхцайы хуымæтæджы æфтиæгты бæрц рауад 272461,4 милуан сомы, ома, æндæразимæ абаргæйгæ, 12,8% фылдæр, адæмы æхцайы хæрдзты бæрц та уыд 246893,6 милуан сомы, ома, æндæразимæ абаргæйгæ, 12,3% фылдæр. Æхцайы æфтиæгтæ рауадисты хæрдзтæй 25567,8 милуан сомы фылдæр. 2023 азы адæм æхцайы æфтиæгты иумæйæг бæрцæй товартæ æмæ лæггæдтæ æлхæнынц бахардз кодтой 81,2%, æнæмæнг фиднаг фид-

донтыл – 9,0%, биндурон исбон æлхæнынц та – 3,0%. Фарон республикайы æлпæт куыстуæтты æмæ кусандæтты нымæд рæстæмбис мыды (материалон æххуыс æмæ социалон фиддонтæ нæ ныймаггайгæ) бæрц, æндæразимæ абаргæйгæ, рауад 12,3% фылдæр. Фæлхасадон æргъты рæст ныймаггайгæ, 2023 азы, æндæразимæ абаргæйгæ, æцæг мыды бæрц рауад 106,1%.



2023 азы ауæй кодтой 2135,2 милуан сомы аргъ карз нозт æмæ бæгæны, ома, æндæразимæ абаргæйгæ, абаргæ æргътæй ныймаггайгæ, 8,3% фылдæр. Æндæразимæ абаргæйгæ, абаргæ æргътæй ныймаггайгæ, абаргæ æргътæй ныймаггайгæ, 1,3%. 2023 азы декабры кæрон розницæйы базарады кусандæтты уыд 45 боны дæргы уæй кæнынæн фаг 5721,2 милуан сомы аргъ товартæ. 2023 азы æхсæнадон хæлцты зилдухы бæрц рауад 7445,5 милуан сомы, ома, æндæразимæ абаргæйгæ, абаргæ æргътæй ныймаггайгæ, 111,7%.

Фæллойы базар

2023 азы республикайы æлпæт куыстуæттæ æмæ кусандæтты фæллойгæнджыты нымæц рауад 115,8 мин адæймæджы, ома, æндæразимæ абаргæйгæ, 1,0% фылдæр. РЦИ-Аланийы Адæмæн куыстæттæ комитеты бæрæггæнæнтæм гæсгæ, 2023 азы декабры кæрон æгуыст адæмы номхыгдæтæн хаст уыд 2,6 мин адæймæджы. Æгуыст адæймæджы официалон уагæвæрд уыд 2,5 мин адæймæгмæ (уыи у, æндæразимæ абаргæйгæ, 1,2 хатты къаддæр). 2023 азы декабры кæрон æххуысисæг æгуыст адæмы нымæц уыд 1,5 мин адæймæджы, ома, æндæразимæ абаргæйгæ, 24,7% къаддæр. 2023 азы декабры кæрон куыстуæттæ æмæ кусандæтты нæ фаг кодтой 1571 кусандæтты, æндæразимæ уыцы афон та – 1073 кусандæтты.

Æргътæ

Æндæразимæ абаргæйгæ, 2023 азы декабры республикайы фæлхасадон базары æргъты бафтыд 7,1% (Уэрэсейы – 7,4%), уыимæ, хойраджы товарты æргътыл – 9,6% (Уэрэсейы – 8,2%), промышленнон товарты æргътыл – 5,4% (Уэрэсейы – 6,0%), лæггæдты æргътыл – 5,0% (Уэрэсейы – 8,3%). Промышленнон товаруадзджыты æргъты индекс рауад 110%, уыимæ, пайдайæг квалитæты амалкæнынæды 110,1%, хомагкусæг куыстуæтты – 109,1%, электрон тыххæй, газ æмæ донны тæффæй æфсисады, уæлдæф сыгдæггæнæныдæ – 111,4%. Хъæууонхæдзарон продукциуадзджыты æргъты индекс рауад 114,6%, уыимæ, зайæгойты продукци фæзынарæг

15,5%, фосдарынады продукци та – 1,9%. Инвестицион нысануадзжы продукцийы (хæрдзтæ, лæггæдтæ) æргъты иумæйæг индекс рауад 111%, уыимæ, арэзтадон продукциуадзджыты æргъты индекс – 109,6%, машинæтæ æмæ инвестицион нысануадзжы фидонтæ æмæ инвæстицийы æргъты индекс – 114,7%, инвестицион нысануадзжы æндæр продукцийы (хæрдзтæ, лæггæдтæ) æргъты индекс та – 104,9%. 2023 азы декабры кæрон царынæн хъæугæ хойраджы продукты æлпæтæй къаддæр бæрцы аргъ, мæймæ ныймаггайгæ, рауад 5443,81 сомы, æмæ йыл, ноябры кæронимæ абаргæйгæ, бафтыд 1,2%, афæдзы райдайæнæй фæстæмæ та – 6,9%.

Промышленнон куыстад

2023 азы пайдайæг къæххинæгтæ амал кæнынæй æлпæт кусандæтты хи уагд æвæгдæд товарты, стæй хи хъартæй æххастонд куыстытæ æмæ лæггæдты бæрц рауад 1842,3 милуан сомы (архайгæ æргътæй ныймаггайгæ), ома, 2022 азимæ абаргæйгæ, 2,4 хатты фылдæр, хомаджы куыстады – 33707,2 милуан сомы (127,5%), электрон тыххæй, газ æмæ донны тæффæй æфсисадæг, уæлдæф сыгдæггæнæныдæ кæнынæ куыстадыты – 18392,2 милуан сомы (117,8%), донай ифтонгады, дон иуварс уадыны, æлпæрæццæттæ æмбырд кæнынæ æмæ сæ æфснайæны кусандæтты, чындзинæдтæ иуварс кæны архайды – 2789,6 милуан сомы (123,1%). 2023 азы, 2022 азимæ абаргæйгæ, æлпæт кусандæтты промышленнон куыстады индекс рауад 109,3%. Доломиты, чындур æмæ æнæрæст арэзтадон æрмæджыты рауагд кæй фæккъаддæр, уыи фæрцы пайдайæг къæххинæгтæ амалкæнынæды индекс рауад 103,2%. Æндæразимæ абаргæйгæ, фарон квалитæ 24,6%, дизайæг конд хойраг 1,0%, æхсыр 7,6%, туаг æхсырæй конд хойраг 14,8%, сæлдæвджыты 88,0%, дзлæтæ æмæ гуылтæ 4,7%, адджи-наггæтæ 4,6%, водкæ 0,8%, бæгæны 24,0%, суæртæ 29,3%, уæнроггæнæн

нæн арэзтадон æрмæджытæ – 22,9%, асфальт-бетон – 17,8%, стьоплæтæ – 2 хатты, бандæттæ та – 22,9% къаддæр. Электрон тыххæй, газ æмæ донны тæффæй æфсисадæг, уæлдæф сыгдæггæнæнæн арэзтадон æрмæджытæ – 22,9%, асфальт-бетон – 17,8%, стьоплæтæ – 2 хатты, бандæттæ та – 22,9% къаддæр. Электрон тыххæй, газ æмæ донны тæффæй æфсисадæг, уæлдæф сыгдæггæнæнæн арэзтадон æрмæджытæ – 22,9%, асфальт-бетон – 17,8%, стьоплæтæ – 2 хатты, бандæттæ та – 22,9% къаддæр.

Хъæууон хæдзарон

Фарон æлпæт хъæууонхæдзарон куыстуæттæ (хъæууонхæдзарон, захкусан (фермерон) æмæ хицæн адæймæгты хæдзарæдтæ) рауаггтой 46007,5 милуан сомы бæрц хъæууонхæдзарон продукци, æндæразимæ абаргæйгæ, уыи у, рагæгоммæй бæрæггæнæнтæм гæсгæ, абаргæ æргътæй ныймаггайгæ, 6,1% фылдæр. **Зайæгойты куыстад.** Фарон æлпæт хуызты хæдзарæдтæ, æмткæй райсгæйгæ, æрæмбырд кодтой (кæронмæ бакуысты фæстæ) 857,0 мин тоннаейы хор, ома, æндæразимæ абаргæйгæ, 8,7% фылдæр, картоф скъахтой 42,5 мин тоннаейы (ома, æндæразимæ абаргæйгæ, 22,6% къаддæр), гом æмæ æхгæд мæраей æрæмбырд кодтой 27,0 мин тоннаейы халсартæ (4,2% фылдæр). Хоры æмæ кæрддæмджы кулытурты фылдæр хай (62,0%) æрæд хъæууонхæдзарон куыстуæтты, халсартæ æмæ картоф та – адæмы хæдзарæдты (69,0% æмæ 70,5%). **Фосдарынад.** Ранымадмæ гæсгæ, 2023 азы декабры кæрон æлпæт хуызты хæдзарæдты уыд стурвосы 101,3 мин сæры (ома, 2022 азимæ абаргæйгæ, 1,2% фылдæр), адонæй хуыццæтæ уыдысты 42,7 мин сæры (2,0% фылдæр), хуыты нымæц – 14,5 мин сæры (38,0% къаддæр), фыстæ æмæ сæгътæ – 125,4 мин сæры (1,0% фылдæр), мæргътæ – 957,8 мин сæры (0,8% фылдæр). Стурвосы 72,6%, хуыты 100%, фыстæ æмæ сæгъты 29,9% уыдысты хицæн адæймæгты хæдзарæдты (2022 азы декабры кæрон та амынд нымæцтæ уыдысты ахæмтæ: 72,7%, 100% æмæ 29,6%).

2023 азы декабры кæрон, 2022 азы уыцы рæстæгимæ абаргæйгæ, хъæууонхæдзарон кусандæтты стурвосы нымæц – 19,8%, уыимæ, хуыццæтты нымæц – 11,9%, мæргъты нымæц – 35,8%, фыстæ æмæ сæгъты нымæц та 2,5% фæккъаддæр. Ранымадмæ гæсгæ, 2023 азы æлпæт хуызты хæдзарæдтæ æрæвæддæнæн рауаггтой 57,2 мин тоннаейы фог æмæ мæргътæ (удæгас узæзæй ныймаггайгæ), 240,2 мин тоннаейы æхсыр æмæ 76,7 милуан айчы. 2023 азы декабры кæрон, æндæразимæ уыцы рæстæгимæ абаргæйгæ, хъæууонхæдзарон кусандæттæ фог æмæ мæргътæ æргæвæддæнæн (удæгас узæзæй ныймаггайгæ) рауаггтой 14,7%, æхсыр – 22,9%, æйчытæ та – 7,1% къаддæр. Фарон æлпæт хъæууонхæдзарон куыстуæттæ иу хуыгæй æрдыгътой 5305 килограммы æхсыр (æндæраз та – 5499 килограммы).

Хъæууонхæдзарон продукцийы базарад. 2023 азы, æндæразимæ абаргæйгæ, хъæууонхæдзарон куыстуæттæ хор, фос æмæ мæргътæ (удæгас узæзæй ныймаггайгæ), æхсыр æмæ æхсырæй конд хойраг ауæй кодтой къаддæр, æйчытæ та – фылдæр.

лимерон пленкæтæ 5,1%, авджын бæрцæуæттæ 13,3%, керамикон агуыридур 7,9%, товарон бетон 0,8%, æндæр æрдæгуадзæн прибортæ та 25,3% фылдæр кæй рауаггæдæуыд, уыи фæрцы хомагкусæг куыстады индекс рауад 118,2%. Маргъты дзидза рауаггæдæуыд 22,4%, цыхкытæ – 0,6%, спирт – 25,9%, сырсыраг æмæ шампайнаг сән – 2,2 хатты, рудзынгæмбæрзæнтæ – 9,6 хатты, блоктæ æмæ æндæр æмбырдгæ-



Фыссынц «Рæстдинад»-мæ

Сабырдзинад æмæ æнæниздзинад – æппæт адæмæн

Арах феххусын знаны кæнæ циндинады фембæлды пысылмон æмæ чырыстон адæмæй кæрæдзийæн æфхæран, æнарвæссон ныхæстæ. Æз махæдæг дини кусæг нæ дæн, фæлæ ма хæдзарванджы хистæртæ дин кодтой. Мæ фыдымад Мерет, Зæнджиаты Майрамы чыг, кастис Хъуыран, фæлæ йæ раталмац кæнын йæ бон нæ уыд.

Хъуысатæ Заманхулы куы æрцардысты, уæд Берд уыд кæсгон сияхс æмæ, цæмæй кæсæгимæ хæларæй цæрой, уый тыххæй хъæуæн пысылмон дин райсын кодта. Сарæзтой мæзджит, фæлæ йæ революцийы рæстæг сæрæн лæппутæ ныппырк кодтой æмæ дзы клуб сарæзтой. Уым мæзджыты цы хъуыран уыдис, уый ныр дæр ис нæхимæ. Фыццаг молло дзы уыдис **Хъуысаты Мысосты Фырт Хъуырбег**. Фæлæ абон хъæуы фæзынды, зæронд мæзджит чи цалцæг кæны æмæ лæггæд чи кæны, ахæм кæстæртæ.

Беслæныхæуы уынджы куы сцæйцæуæм майрæмбон, уæд дзы вайыи бирæ адæм, кæрæдзиуыл фæдзин кæнынц. Иумæ мæзджыты ламаз фæкæнынц æмæ фæкæнынц адæмæн нæ скæнагæй хорздзинадтæ. Арах-иу уыдтæн Турчы æмæ Иугонд Арабаг Эмиратты комдарæн рæстæг. Уым пысылмон динæн кæнынц стыр кад. Кæд дзы

дуканиты, уый 30% вайыи асламдæр. Хæрæндонмæ дæ бон у бацауын райсо-мы фараствæй изæры æхсæз сахаты онг, æмæ хæринаг лæварæ заказ скæн. Сæ комдард куы ахицæн вайыи, уæд кæрæдзийæн лæварæртæ фæкæнынц. Фæарфæтæ

мæзджит сарæзтой, уым. Мидæмæ бацауæгæй, мæ дзабыртæ раластон æмæ, дин чи кодта, уыдоны раз мæ уæрджытыл æрлауыуыдтæн æмæ уыдонимæ ламаз скодтон.

Афтæ вайыи, æмæ бæрæгбæттæ бацауын, чырыстон дин кæм кæнынц, уырдаг, аргуанмæ, æмæ адæмы дингæнджытæм гæсгæ цыраггæтæ балхæнын æмæ сæ суздзын. Сæварын сæ, адæм сæ кæм æвæрынц, уым. Ракурын Хуыцауæй сабырдзинад æмæ æнæниздзинад æппæт адæмæн, хиуæттæн.

Бетъырбухы уæвгæйæ, нæ 'финимæ бацауæм Хъазайнаг Аргуанмæ æмæ дзы нæхи Хуыцауыл бафæдзæхсæм.

Диныл хæст адæм кæрæдзимæ зæрдæхæлар цæстæй кæсынц. Мæн куы бафæрынц, цавæр диныл хæст дæ, зæгъгæ, уæд мæ дуалп вайыи ахæм: «Алы дин дæр у хорз, кæд æмæ хæссы адæмæн сабырдзинад, амоны сын кæрæдзинд арзын, кæрæдзийæн лæггæд кæнын, зын сахат кæрæдзийы уæлхуыс æрбалаууын, баххуыс кæнын, дæ бон куд у, афтæ».

Заманхулы пысылмон диныл хæст адæм бирæ уыд. Бирæтæ дзы, сæ кух куд амьдта, уымæ гæсгæ хæд

скодтой Меккæмæ. Заманхулы цæрджытæй бирæтæ, æвæццæгæн, абон дæр нæ зоньнц, сæ фыдæлтæ хæдз кæй скодтой, уый. Уымæ гæсгæ сын сæ мыггæгтæ ныффыстон ацы æрмæджы, æмæ сæ æрхуыды кæнæм: **Хъæстуаты Хъуырбег, Афахъо, Милдзыхты Шошо, Бибо, Хъуысаты Темыр, Тега, Гока-Хæдзы, Мысост, Мыртаты Дæрæхмæт, Гоци, Пули, Цорæты Елмырзæ, Дæхцыхъо, Айларты Агуыбæ, Къониаты Калау, Сидæхъаты Дыдти, Кодзырты Гонно, Дагойты Саулæг, Æлбегаты Бæхъан, Галæзты Дудар, Сохиты Илас, Мырыкаты Гаппо, Мыртаты Бабо** (Хæдз-1880-1930 азты).

Ацы номхыгъд бацæттæ кодта **Хъæстуаты Батырбег** 1996 азы, мæнмæ та йæ радта **Кодзырты Майтыбег** (рухсаг уæнт сæ 'ппæт дæр).

Ацы мыггæгтæ ууыл дзурæг сты, æмæ лæгдзинад, æгъдауыуæг кæй нæ уыдысты нæ фыдæлтæ. Дин у закон, æмæ йын йæ домæнтæ æххæст кæнын хъæуы.

Дæбæхæй цæрут, æнæнизæй, уæ хорз фыдæлты ном аргæйæ.

ХЪУЫСАТЫ АСÆХМÆТ, æнæштатон уацхæссæг



Алы бæстæтæй бирæ адæм ис, уæддæр цæрынц хæларæй. Фæскуыст иумæйæг фынгыл æхсæварæ скæнынц. Комдарæн рæстæг цы ба-зайраггæтæ фæуæй кæнынц

кæнынц, фæзæгъынц «Дæ комдард хъæбыл уæд» 'Пысылмон дин кæнын, зæгъгæ, уæд, кæд æндæр бæстæйæ дæ, уæддæр дыл бацин кæндзысты. Уыдтæн, Грознайы цы ног

Культура

«Стыр гастрольтæ» Ирыстоны

Евгений Вахтангов нымыл Цæгат Ирыстоны Уырыссаг театр рагæй уарзон у нæ рæспубликайы театр дзауæтæн. Фыццаг хатт йæ дурæгтæ байгом кодта 1871 азы 15 апрелы. Театры историнмæ æнгом баст сты, кæндæр нæ республика æмæ Уарæсейы нæ, фæлæ ма фæсаранты дæр зындгонд режиссертæ, актертæ æмæ драматургты нæмтгæ. Йæ фыццаг пьесæтæ ам ныффыста Михаил Булгаков, йæ фыццаг спектакльтæ дзы сæвардта Евгений Вахтангов. Ирон литературон æвзаджы бындуравæрæг Хетагкаты Къоста арагъта нывтæ йæ фыццаг спектакльтæм.

Уарæсейы Федерацийы Культурæйы министрæды æппæтуарæсеон гастролон пыланмæ гæсгæ Борис Щукин нымыл Театралон институты «Стыр гастрольтæ» 10-æм æмæ 11-æм апрелы ацыдысты Дæуджыхъæуы. Евгений Вахтангов нымыл Уырыссаг театры сценæйыл программæ «Стыр гастрольтæ»-йы студентон хайады фæлгæты рæвдыстой Гæздæнты Гайтойы романы бындурыл фыст пьесæ «Æхсæвы фæндæгтæ». Сæвардта йæ **Ася Князева**.

– Æппæтуарæсеон гастролон-концертон пыланы фæрцы нæ бæстæйы алы регионты цæрджытæн дæр сæ бон уыдзæн федералон театры æвæрд спектакльтæм бакасын, уарзон коллективы концерт фенын, – фæбæрæг кодта УФ-йы культурæйы министр **Ольга Любимова**.

Гæздæнты Гайтойы романы бындурыл фыст пьесæ «Æхсæвы фæндæгтæ» æвæрд æрцыд фысæджы райгуырды 120 азы юбилеймæ. Уацмысы сюжеты æвдыст æрцыд 30-æм азты уырыссаг эми-

грацийы цард Парижы. Спектакльмæ кæсгæйæ, театр дзауæтæ аныгуылдзысты æнкæрд хуыдыты, банкæрдзысты, йæ Райгуыран бæстæйæ чи фæхауд, уыцы адæмы рыст зæрдæйы хуыдытæ æмæ æрхæндæгдзинад, амондмæ бæллицтæ æмæ рух фæндæгтæ... Фесæфт кæйдæр зæххыл сæ кæд-дæры кад...



ГЛЕБУАТЫ Галинæ

тон æмæ уарæсейæг театр æмæ кинойы актер, театралон педагог, Щукин нымыл театралон институты ректор **Евгений Князев** æмæ йæ чызг, спектаклы режиссер Ася Князева.

– Æхсызгон у, æнусы фæстæ Гæздæнты Гайто фæстæмæ Уарæсемæ, йæ райгуыран Ирыстонмæ кæй æрыздæхт, уый. Куд зонæм, афтæмæй уый фæсарæнтæм афтыд, фæлæ уæддæр йæ зæрдæ Уарæсе æмæ йæ чысыл райгуыран Ирыстонимæ баст уыд. Кæд цыфæнды зындзинæдтæ бавæрæста, уæддæр никуы рахæст кодта нæдæр Ирыстонæй, нæдæр Уарæсейæй. Гайто-иу афтæ дзырдта: «Æз ме 'взагыл мæ кух никуы сидзынæн». Уый уырыссаг æвзагыл дзырдта, уымæн æмæ йæхи ирон æвзаг нæ зыдта, Бетъырбухы кæй схомыл, уый ахосæй. Фæлæ йæ уидæгтæ Ирыстонимæ баст кæй сты, уый алкæддæр амьдта, – загъта Евгений Князев.

Спектаклы архайыц Борис Щукин нымыл Театралон институты цыппæрæм курсы студенттæ. Сæ аивадон разамонæг – УФ-йы сгъыт артист, профессор **Михаил Петрович Семаков**.

Уыцы бон ма студентæ Вахтанговы Хæдзар Арткафейы рæвдыстой концерт «Ахуыр кæнæм артисттæ уæвыныл». Рæвдыстой дзы сæ хуыздæр вокалон æмæ поэтикон сфæлдыстæд.

ГЛЕБУАТЫ Галинæ

Аивад

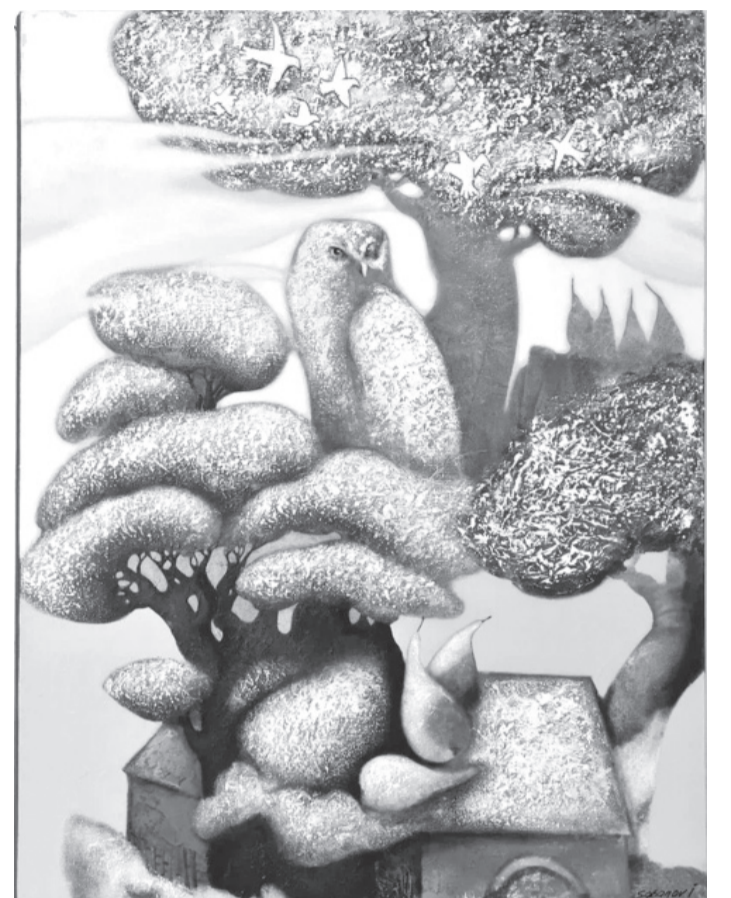
Æрыгон нывгæнджыты рæвдыст

Цæгат Ирыстон-Аланийы Нывгæнджыты цæдисы байгом æрыгон нывгæнджыты æрвылазон рæвдыст «Молодость Осетии». Архайыц дзы, нывкæнынæды йæ фыццаг къæхдæфтæ чи кæны, æрмæст уыдон нæ, фæлæ ма Уарæсейы Нывгæнджыты цæдисы уæнтæ дæр: **АБЫСАЛТЫ Фатимæ, СÆБАНТЫ Ирбег, КÆРКУЫСТЫ Стелла** æмæ иннастæ. Аивадурæдджыты разæм цы куыстыгæ рахастой, уыдоныл автортæ архайдой азы дæргы.

– Алы нывгæнæг дæр цы дæр ногдзинад бахæссы йæ æрмæдзæфмæ. Æрмæст цавæрдæр бæлвырд хуыды нæ, фæлæ ма авторæн йæ цардмæ цæстæнгас æвдидæг куыстытæ ам бирæ ис. Фæсивæдон рæвдыст алкæддæр фæвдисы райрæзт, автор йæ фыццаг

– Тынг æхсызгон мын у, абон ам уый бæрц æрыгон фæлтæр кæй уынын, уый. Æрвылаз цымыдисæй базонгæ ваййæгмæ нæ фæсивæды куыстытимæ. Нывгæнджыты цæдисы сфæдзы æрцыдыстæм ахæм хатдзæгмæ, цæмæй сарæзмæ фæсивæдон секци, йæ сæрдар уал ын сбæлвырд кодтам. Кæй зæгъын æй хъæуы, фæзыминаг нывгæнджытæ иу æзмæ нæ свæй-йыц, ууыл хуамæ рацауæ дзæвгар рæстæг, – загъта Нывгæнджыты цæдисы сæрдар **Мæргыты Таймураз**.

Рæвдыст йæ тематикæ æмæ техникæйæ у алыхуызон, æвдыст дзы æрцыдысты портреттæ, натюр-морттæ æмæ куклатæ. Архайдой дзы 62 авторы, куыстыты нымæц – 150-мæ хуыстæг. Архайджытæ сты Цæгат Ирыстоны Хетагкаты Къостайы номыл Паддзахадон университет, Цæгат Кавказæг паддзахадон металлургон институт æмæ Дзанайты Азанбеджы номыл аивæдты училищæйы студенттæ.



къæхдæфтæ куы акодта, уæдæй, дзæвгар рæстæг рацауæгæйæ, йæ куыстыты цы аивта, уый. Алы хатт дæр хиуыл кудын фæхъæуы, æмæ, цас фылдæр архайæ æрыгон автор рæвдыстыты, уый бæрц æм йæ куыстыты хæндзинæдтæ зындзысты хуыздæр. Алкæмæн дæр арфæ кæнын, фылдæртæ уын бантысæд, – загъта Нывгæнджыты цæдисы уæнг **Сæбанты Ирбег**.

Рæвдыст рауад тынг зæрдæмæдзæуæгæ, алы уæзæг дæр дзы йæхицæн ссардзæн зæрдæмæдзæуæгæдæр цымыдисаг куыст.

Сфæлдыстæдон рæвдыст алкæмæн дæр йæ бон фенын у 10 сахатæй изæры 7 сахатмæ, ахæсдзæн зæрдæвæраны мæйы 15-æм бонмæ.

ЦÆГÆРАТЫ Эльмирæ

Æнæниздзинады къуым

Уалдзæг – хъæнтæ бæрæггæнæг

Иутæн уалдзæг хуры рæвдауæг тынтæ æмæ хорз зæрдæйы уаджы рæстæг у. Иннастæм та ацы азы афон æрмæст сæ рагон нистæ нæ раздæхынц, фæлæ ма сæм фæзынынц, раздæр кæй нæ зыдтой, ахæм рыстыгæ дæр. Уæдæ цæмæй хъæрынц адæм уалдзæджы, æмæ уыцы нисты ныхмæ куд фæлаууын хъæуы?

ХУЫЛФЫДЗАУМÆТТЫ НИСТÆ

Кæд уын искæд диагноз «гастрит» æмæ «ахсæны хъæдгом» æвæрд æрцыд, уæд уыцы нистæ æнæмæнг уалдзæджы сæхи базонын кæндзысты. Гастроэнтерологтæ куд зæгъынц, афтæмæй ахоссаг у, ахсæн æмæ тæнгты куыст кæй фæвзæрдæр вайыи афæ-дзы афонты 'хсæн, уый. Иннæ ахоссаг – ахсæны туагæд кæй фæндæр-хуызон вайыи, æмæ уый фæстиуæгæн ахсæны сæтджын цыр сног кæнынмæ витаминтæ В æмæ С кæй нæ фæфаг кæны, уый.

Цы кæнын хъæуы? Феххусы уыдзæн диетæ. Фыццаджыдæр, зиянхæссæг продукттæ ма хæр: сойджын, сурвх, цызыджын, газ кæм ис, ахæм нуази-нæгтæ, тагъд-тагъдæй кæй ацæттæ кæнынц, ахæм хæринаг. Дыккаджы, хæр рæстæгæмæ гæсгæ. Хуыздæр уыдзæн – алы бон дæр уыцы-иу рæстæг. Æртыккаджы та, кæд спорты хуызæй архайыс, уæд дæ уаргæвæрд фæкæддæр кæн. Цæ æмбæлы, уый бæрц фынгæй кæн, дæ бон фæтк ма хал. Дæхи ма фæллайын кæн.

СЫЛГОЙМÆТТЫ НИСТÆ

Фыццаг бынат ахсы цистит, фæлæ сæхи базонын кæнынц сылгоймæгты иннæ нистæ дæр. Сæ ахоссаг – уазал.

Уалдзыгон хурыл æууæнк нæй. Афтæ фæкæсы, хур йæ тыхи бацуд æмæ хъарм кæны, фæлæ аууоны нырма уазал вайыи, дымгæ фæкæны.

Цы кæнын хъæуы? Хи харм дарын, бонхъæдмæ кæсгæйæ. Ма рох кæн,

æхсæвы æмæ бон температурæйы 'хсæн хатгæй 5 кæнæ та 10 градусы кæй вайыи, уый.

Буар сыгъдæг дарын хъæуы, стæй фылдæр нуазын сыгъдæг дон кæнæ морс, хæрын хъæуы, витамин С кæм ис, ахæм дыргътæ.

ÆРХÆДЖЫ НИСТÆ

Уымæл, дымгæджын рæстæг æрхæджы æмæ астæуыстæджы нистæ стыхджын вайынын. Сæ «взæрдæр» – æндыснаг, астæуыстæджы хъанзы нервыты кæрæттæ æлхъывд куы 'рцæуыц, уæд. Фæкарздæр вайынынц æрхæджыты рыстыгæ дæр.

Цы кæнын хъæуы? Уазалæй дæхи хъæхъæн. Низ фæкарздæр кæнынæн, дохтыртæ куд зæгъынц, афтæмæй уазал башыд (простуда) дæр фаг у. Уымæ гæсгæ хæстæг ма цу рынчын-тæм. Дæхи нæ фæрысын кæнгæйæ, райсомæй кæн зарядкæ, цæмæй æрхæджытæ æмæ астæуыстæг тасагдзинад ма фесафой.

Фылдæр фистæгæй цу, иу ран ма бад. Хуыздæр профилактикæ та у ленк кæнын.

УЛÆФАНТЫ НИСТÆ

Рауалдзæг фæкарздæр вайынынц улæфаныты нистæ – гайморит, фарингит, бронхит... Уынгæ æнæ худæй ра-цыдтæ – изæрæй нисты ахæсты фæдæ.

Цы кæнын хъæуы? Ма тагъд кæн дæ худ æмæ хуырбæттæн æфснайынмæ æмæ, бонхъæдмæ кæсгæйæ, дæхи хæрм дар. Алы уалдзæг кæд фæрын-чын вайыи, уæд дохтырæн дæхицæн рафиссын кæн иммунитет фидаргæн хостæ. Уымæй уæлдай ма феххусы уыдысты витаминтæ А, В æмæ К, куд йæ иумæ, афтæ хицæнтæй дæр.

ТУДЖЫ БÆРЗОНД ÆЛХЪЫВДÆД

Туджы æлхъывдæд уæлæмæ-дæлæмæ кæй фæкæны, уым ахосджын у, атмосферæйы æлхъывдæд иу ран кæй

нæ лæууы, уый, биоритмтæ æмæ бонхъæды ивдзинæдтæ.

Цы кæнын хъæуы? Цæмæй дæ уалдзæджы туджы бæрзонд æлхъывдæд ма тыхсын кæна, уый тыххæй йæ æрхæдæр бар æмæ йæм лæмбæнæг кæс – чи зоны, æмæ, цы хостæ нуазыс, уыдон ивын бахъæудзæн. Дæ фæллад уадзынæн фылдæр рæстæг дих кæн, кусгæ та – къалдæр. Сыгъдæг уæлдæф-фы тыгъо кæн, цæхх къалдæр хæр.

МЕСТЫ МА КÆНУТ! Психикон нистæ уалдзæджы фæкарздæр вайынын. Ныхас æрмæст уæзæу нистыл нæ цæуы, фæлæ, зæгъгæ, фæкарздæр вайыи депресси дæр...

Цы кæнын хъæуы? Фыццаджыдæр, цы хæрыс, уымæ æрхæс: дæ менойæ айс, кофеин кæм ис, ахæм нуази-нæгтæ, карз ност, энергетиктæ, сæкæр. Хæр, дæ зæрдæйы ахаст дын чи фæхæлдзæгдæр кæндзæн, ахæм продукттæ: банантæ, цыт, цыг сауко-лад, ирд хуыз кæмæн ис, ахæм дыргъ-тæ æмæ халсартæ, туаг æхсыры про-дукттæ. Сыгъдæг уæлдæфмæ теъгъо кæн хур бон, фынгæй – цæ æмбæлы, уый бæрц. Куысты алы сахаты фæстæ дæр дæхицæн чысыл улæфты рæстæг ратт – цай бацым, искеймæ аныхæс кæн, къæлидоны арацу-бацу кæн. Уый дын æнæмæнг феххусы уыдзæн депрессийы фæуæлахиз уæвынмæ.

Æрмæг бацæттæ кодта ГАПБАТЫ Алæтæ



Спортивон фидууэг



Футбол

Сæ хъазт та нæ фæрæстмæ

Ивгъуыд сабат æмæ хуыцаубоны Уæрæсейы Фыццаг къорды футболон чемпионаты командæтæ Аоктой 26-æм хъæзтытæ. Дзауджыхъæуы командæ «Алани» уазагуаты фембæлд Красноярскы «Енисей»-имæ.

Ирыстойнаг командæйы Сыбырмае балц сæ хæрзтæй нæ рауад. Нæ хъæзджытæ аруагътой æгæр бирæ рæдыдтытæ, æмæ уыдонæй спайда кодтой фысымтæ. Нæ футболлысты архайдыл, чи зоны, æмæ æвзæрырдæм фæзынди, Мæскууы рæстæгмæ гæсгæ, хъазт райсомы 9 сахатыл кæй райдыдта, уый дæр.

Красноярскы цæрджытæн уый уыд сихоры 13 сахаты, æмæ уыдонæн уый раджыйыл нымæд нæ уыд. Зæгъын хъæуы уый

Алайнаггты бахъуыд къæрцхъусдæр уæвын, фæлæ сын уый ацы хатт нæ бантыст. 9-æм минутыл «Енисей»-ы æрдæгхъахъæнæг, «Алани»-ы раздæры хъæзæг Андрей Мазурин спайда кодта уазджыты хъахъæнджыты рæдыдæй æмæ, дуаргæс Ростислав Солдатенкойй фæсайгæйæ, пурти «Алани»-ы дуары фæмидæг кодта. «Енисей» размæ рацыд 1:0-æй, фæлæ фысымтæ ноджы фæныфсджындæр сты æмæ та размæ

нал фæхуыздæр. Уый нæ, фæлæ ма 62-æм минутыл фысымтæ Ростислав Солдатенкойй дуары бакъуырдыт 4-æм гол, æмæ хыгъд сис 4:0. Ахæм худинаджы уавæр чысыл фæфæлмæндæр кодта, Ислам Машуковæн 85'-æм минутыл цы иунæг дзуалпон гол бакæнын бантыст, уый. Хъазт ахицæн 4:1 хыгъдæй «Енисей»-ы пайдагъæн.

Нæ командæ дæргъæвæтин рæстæг йæхи афтæ лæмæгъæй кæй æвдисы, уый æнкъард хъуыдытæ бафтыдта йæ иузæрдион фархæццджыты. Уыдон зоннын фæнды, ацы къуыцтæ цæимæ баст сты, уый.

«Алани»-ы фæстаг



дæр, æмæ ацы фембæлд чемпионаты къæлиндармæ гæсгæ хъуамæ цыдаид 14 апрелы, фæлæ хаст æрцыд дзууæ боны раздæрмæ. Кæд ахæм аххосæгтæ уыд, уæддæр, чи æнхæл уыди, æмæ «Алани» афтæ бынтон лæмæгъæй рафидиса йæхи.

атындыдтой. 22-æм минутыл сæ хъæзæг Александр Ломакин хыгъд скодта 2:0. Ууыл цыппар минуты куы рацыд, уæд та «Енисей»-ы хъахъæнæг Виталий Стежко 3-аг гол бакъуырдытæ, æмæ фыццаг тайм ахицæн 3:0 хыгъдæй «Енисей»-ы пайдагъæн.

Хъазты дыккаг хайы дæр «Алани»-ы уавæр

Table with 7 columns: Командæтæ, Хъ, Р, Æ, Х, П, О. It lists the results of various football matches, with 'В. Алани' highlighted in bold.

лæмæгъ архайд, æвæццæгæн, уæззау хъуыдытæ бафтыдта йæ сæйраг тренер Евгений Калешини дæр, æмæ уый тыххæй загъта: «Командæ уый бæрц рæстæг йæ къахыл фидар слæуынын кæй нæ фæразы, уымæ хъæуы бындуронæй æркъæсын. Уыцы аххосæг хауынц, куыд тренертæм, афтæ хъазджытæм дæр. Æрцыд рæстæг сæ дзууæты 'хсæнмæ дæр ивдзинæдтæ бахæссæнæн. Ацы фарстайыл ныхас кодтам «Алани»-ы хицау Гуыриаты Владимирæ, æмæ уый дæр махимæ у разы».

«Алани» йæ иннæ радон фембæлд акæндзæн 20 апрелы Грозныйы «Волгарь»-имæ. 27-æм туры фембæлдтытæ ахицæн сты ахæм хыгъдтытæ: «Волгарь» — «Тюмень» — 1:2, «Черноморец» — «Акрон» — 0:0, «Химки» — «Шинник» — 0:1, «Енисей» — «Алани» — 4:1, «Сокол» — «Торпедо» — 0:2, «Арсенал» — «СКА-Хабаровск» — 1:0, ПФК «Кубань» — «КамАЗ» — 1:0, «Родина» — «Ленинградце» — 2:0.

БАСКАТЫ Уырызæмæг

Профессион ахуырад

Дæсныдæрты-дæсныдæртæ сбæраг сты

Цæгат Ирыстоны паддзахадон базардон-экономикон колледжы кæронмæ ахæцæ сты астауыккаг профессион ахуырады кусæндæтты хъомылгæннæгты республикон чемпионат «Професионал»-ты ерыстæ. Уый тыххæй фехъуысын кодта РЦИ-Аланийы Ахуырад æмæ наукайы министрæды пресс-службæ.

Дзауджыхъæу æмæ республикайы районтай профессион дæсныдзинады ацы ерысмæ æрбамбырд сты фидæны фондзæдæ æрыгон специалисттæй фылдæр. Уыдонæй алчидæр бацархайдта йæ зоньд-зинæдтæ рафидисыныл, хуыздæр суавыныл. Чемпионаты программæйы уыдысты 77 алыхуызон дæсныдæ æмæ компетенцийæ ерыстæ.

Уыдони нымæцты: хæринаргæнæг, æфсаенавæндаджы диспетчер, электриктæ, сисамайджытæ, дизайнертæ, программисттæ æмæ афтæ дарддæр.

Сæрмагонд жюри конкурсантты архайдмæ бæстон æрхаст æмæ йæ уынаффæтæ фехъуысын кодта. Афтæ, ерысты уæлахиздзуагтыл нымæд æрцыдысты 64 студенты, дыккаг

Нæ уацхæссæг

Цæлхæмбырд

Номдзыг композиторы æфсæгдон сзуыхтытæ



Национ наукон библиотекайы аивæдты хайады уыд цæлхæмбырд. Ныхас дзы цыд номдзыд ирон композитор, фольклорист, рухстауæг æмæ æхсæнадон архайæг Галаты Барисы цард, бирæварсыг сфæлдыс-тадон, зонæдон æмæ æфсæддон архайдыл.

Сарæзтой йæ УФ-йы библиотекайы аивæдты музыкалон æхсæнады хайады куджытæ, Хуссар Ирыстоны Галаты Барисы

мемориалон хæдзар-музейы размæнд, Терчы хъæзæгхъæгты культурæйы центры миновæрттæ композиторы райгуырдыл 135 азы сæххæсты кадæн.

Сæйрагдæр дзы ныхас цыд, Галаты Барисы æфсæддон архайд æмæ,

фыццаг дунæон хæсты цы сгъухтытæ рафидиса, нæ бæстæйы æфсæды куы уыд, уæд дзы аивады уаг бæрзонддæр кæныныл куыд архайдта, ууыл.

Цæлхæмбырды мидисджын ныхас ракодтой: историон наукаы кандидат

Феликс Киреев, Галаты Барисы номыл мемориалон хæдзар-музейы директор æмæ йæ хæдидæг Гаглойты Лианæ æмæ Гæбæраты Андрей, Терчы хъæзæгхъæгты культурæйы центры саргълæууæг Владимир Писаренко, 58-æм æфсæды æфсæддон оркестры дирижер Артем Лагутский, Дзауджыхъæуы епархийы минæвар Василий Грибенченко.

Фембæлды рæстæг йæ архайджытæ бакастыты Галаты Барисы цард æмæ бирæварсыг сфæлдыс-тадон æмæ æфсæддон фæндæгты тыххæй режиссертæ Туаты Теминæйы ист документалон киноныгъæй мидисджындæр скъуыд-дзæгтæм.

Цæгат Ирыстоны паддзахадон филармонийы вокалон къорд «Уацамонгæ» æмæ Дзауджыхъæуы епархийы зарæггæнджытæ акодтой ирон адæмон æмæ дини зарджытæ.

Зындгонд композиторы райгуырды 135 азы юбилеймæ уагъд æрцыд номарæн къæлиндар æмæ йæ биографион буклет.

Зындгонд композиторы райгуырды 135 азы юбилеймæ уагъд æрцыд номарæн къæлиндар æмæ йæ биографион буклет.

Зындгонд композиторы райгуырды 135 азы юбилеймæ уагъд æрцыд номарæн къæлиндар æмæ йæ биографион буклет.

ГАСАНТЫ Валери

Æхсæнад

Бирæ сывæллæттæ – сомбоны ныфс

ЦАКЪОТЫ Ахуырбеджы фырт Вячеслав цары Горæтгарон районы Курмрттаты хъæуы. Йæ цардæмбал ЦАКЪОТЫ-ТАДЕТЫ Илонæимæ царды рауагътой æмæ хъомыл кæнынц æхсæз сывæллоны.

у хæргыццыл, æртыккаг аз ыл цæуы. Тынг бирæ уарзы йæ дзæбæг нана Кларæйы, иу уысм дæр æнæ уымæй нæ фæразы.

Хъæрæсе æмæ сæ мад Сабæон Мария сæ хъомыл кодтой куыстуарзæг, адæмимæ цæрæгъæй, алчидæр сæ сис бионтæ,

фидар бындур, йæ бæллиццаг сомбон, мыггагæн та – ныфс æмæ йæ фæхæцæн цавæрдæй рæстæг дæр. Вячеславæн



ЦАКЪОТЫ Вячеслав æмæ Илонæ сæ кæстæртæ æмæ сæ хорз нана – Вячеславæ мад Кларæимæ

Уæвгæ, хистæры – Тургъаны, æвæццæгæн, сывæллон схонин дæр бынтон раст нæ уыдзæн. Хъын, мыйлаг, куы уа – лæппу æнæхъæн фæндзæм къласмæ цæуы, фæлæг кæны! Йæ кæстæртæ – Дзæрассæ æмæ Сослан

ма кæстæркъласонтæ сты, чызг æртыккаг, лæппу та дыккагæм къласмæ цæуы. Бæлæ æмæ Тамерланы райсомæй рæвдауæндонмæ ахонинц, изæрæй та – хæдзармæ, гъе куыд вæййы, афтæ. Æппæты кæстæр – Алыбег нырма

Вячеславæн йæхи фыд Ахуырбегæн дæр уыдис цыппар æфсымæры æмæ цыппар хойы. Æгъдауыл хæст, нымæд бионтæ уыдысты канд сæ райгуыран хъæу Задæлæсчы нæ, фæлæ æнæхъæн Дыгургомæ дæр. Сæ фыд

базадис сын бирæ цот, цоты цот...

Æмæ йæ хорз хистæрты бафæзыныл бацархайдта Вячеслав дæр. Кæд ма æрыгон у, уæддæр æй хорз æмбары – бирæсы-вæллонджын бионтæ сты æхсæнады, паддзахады

йæ кæстæр æфсымæр Æхсарæн дæр ис цыппар сывæллоны.

Нæ гыццыл Ирыстоны ахæм бионтæ фылдæрæй фылдæр кæнæд азæй-азмæ!..

ХÆМЫЦАТЫ Морис

Ахуыдæн

Мæрдтæн – къæсæртæ

Нæ рагфыдæлтæй нæм баззадис бирæ æгъдæуттæ. Ирон адæм «мæрдты бæстæ» ис, загъгæ, кæй æзууендын, уымæ гæсгæ æзæронд мæрдтæн афæдз иу хатт скæнаем сæ номыл фынджыдзæг, Дзæоргуыба – Уастырджимæ куанæн къуыри куы фæвæййы, уæд фыццаг майрæмбонæй фæстагæмæ.

Уыцы æгъдау скодтой нæ сыхæгтæ Хуытынаты Мурикти хæдзары дæр. Куыд æмбæлдта, афтæ «рухсаг» загътой, уæдæ куыд. Фæстагæм йæ Мыкалгабыртæй балхынц кодтой...

Хистæрæн бадти Балаты Таймурад. Мурикимæ æрдхæрдтæ уыдысты, æмæ ма сæм, æвæццæгæн, аназын цæдис. Кæрæдзимæ бакастыты, æмæ хистæр дзуры дзагдармæ, арахъæ рауадз, зæгъгæ.

Сыхæгтæй чидæр дзуры, цавæр сидт, дам, ма кæнæм. Хистæр сын афтæ: «Цæй, бархи хъуыддаг у, æмæ къæсæртæ бафтауæм æххæст». Бирæ фæхуыдтысты, уæдæ цы, ома, мæрдтæн цавæр къæсæртæ ис, фæлæ сæ уæддæр бануæзтой.

Дыккаг майрæмбонты та сæ æзæронд мæрдтæн дзууæ кæрдзын скодтой Балатæ. Фынгæн хистæрæй ничи бакъуымдта, æмæ хæдзары хицауæн йæхи

сбадын кодтой. «Рухсаг» загътой, куыд æмбæлы, афтæ. Мыкалгабырты рæгъы фæстаг уырдыгълаууæг, сæхи æмгар, арахъæ рауадз, зæгъгæ, афтæ йæ хистæр фæрсы: «Цы сидт ма кæнæм?» Æмæ уæд уый афтæ бакодта: «Къæсæртæн рæгъ нæл кæнæм?» «Мæрдтæн цавæр къæсæртæ ис, дæ сæры зонд фæздыд?» – фæрсы йæ хистæр. «Фæлæуу-ма, Мурикти мæрдтæн ис къæсæртæ, фæлæ уæ мæрдтæн нæй, нæ?» Фæхуыдтысты, уæдæ цы, фæлæ уæддæр бануæзтой «мæрдты» къæсæрты рæгъ дæр.

БАЛАТЫ Эльбрус

РЕКЛАМÆ, ХЪУСЫНГЭНИНÆГТÆ

Advertisement for 'Rastdzina' newspaper, including contact information and a large phone number: 25-67-03.

Номыры радхæссæг редактор — Дедекаты Зæлианæ. Рауагъды редактор — Баскаты Эльзæ. Дизайн: 1-аг фарсæн — Рубайты Нелли; 2-аг фарсæн — Гуыцмæзты Зæринæ; 3-аг æмæ 4-æм фарсæн — Халиты Изæ. Корректортæ: 1-аг фарсæн — Дзауцхиты Тæмарæ; 2-аг фарсæн — Гаглойты Наталæ; 3-аг фарсæн — Рæллойты Аланæ; 4-æм фарсæн — Кæлухты Фатимæ.